

Věková struktura v Pardubickém kraji

Předkládaný analytický materiál navazuje na publikaci [„Sčítání lidu, domů a bytů 2011 – Pardubický kraj – analýza výsledků“](#) vydanou v září roku 2013.

Shrnutí základních poznatků

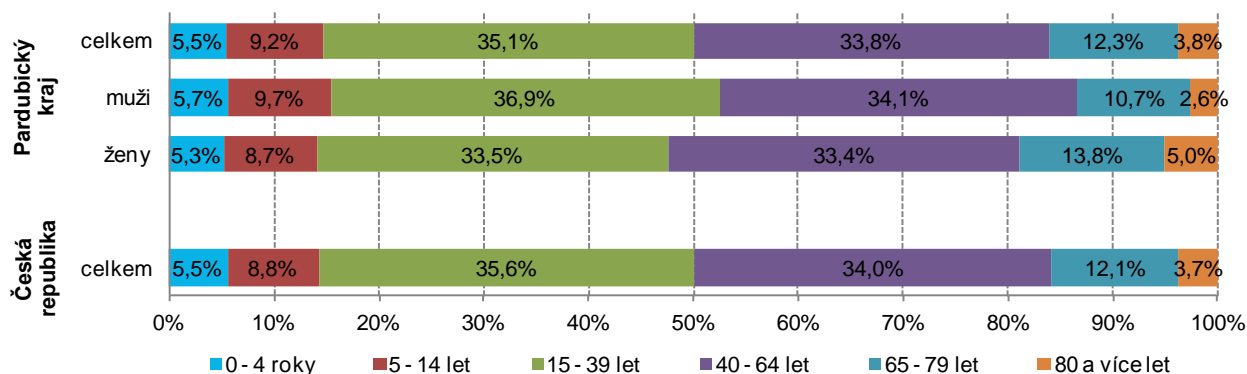
- Populace kraje má nadprůměrný podíl dětí.
- Index stáří v kraji je mírně pod republikovou hodnotou.
- Nejsilněji je v populaci kraje zastoupena věková skupina 35 až 39 let.
- Ve věkové skupině 0 až 54 let převažují muži, mezi staršími obyvateli je vyšší podíl žen.
- Nejvyšší podíl dětí mají obce s 500 až tisícem obyvatel, nejnižší podíl dětí je v krajském městě.
- Obyvatelstvo krajského města má nejvyšší průměrný věk.
- Nejvyšší podíl dětí má obyvatelstvo Holicka, relativně nejvíce seniorů žije na Hlinecku.
- Dlouhodobě klesá podíl dětské a roste podíl seniorské složky obyvatelstva kraje.
- Podle prognózy demografického vývoje bude proces stárnutí obyvatelstva pokračovat.

1. Obyvatelstvo podle věku a pohlaví

V obyvatelstvu Pardubického kraje je nadprůměrný podíl dětí ve věku 5 až 14 let

K datu sčítání 2011 bylo obyvatelstvo Pardubického kraje z 15 % tvořeno dětmi ve věku 0 až 14 let. Osoby v produktivním věku (15 až 64 let) tvořily 69 % a senioři ve věku 65 a více let 16 % populace kraje. Z mezikrajského srovnání vyplývá, že obyvatelstvo Pardubického kraje má čtvrté nejvyšší zastoupení dětské složky. Naopak podíl osob v produktivním věku je mezi kraji třetí nejnižší. Podíl 65letých a starších je z celorepublikového pohledu průměrný.

Obyvatelstvo podle věku (ze zjištěných hodnot)

Index stáří v kraji je mírně pod republikovou hodnotou

Index stáří (počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0 až 14 let) byl v kraji 109,6, což je mírně pod republikovou hodnotou (110,5). Index stáří žen (134,4) velice výrazně převyšuje index stáří mužů (86,4). Průměrný věk obyvatel kraje (41 let) odpovídá republikové hodnotě. Průměrný věk žen (42,5 roku) je o tři roky vyšší než průměrný věk mužů, což lze vysvětlit tím, že se ženy dožívají v průměru vyššího věku. Index závislosti I, který je určen jako počet dětí na 100 osob ve věku 15 až 64 let, byl v Pardubickém kraji 21,3 (vyšší u mužů než u žen), v ČR to bylo 20,5. Index závislosti II, který je vyjádřen počtem seniorů na 100 osob v produktivním věku, dosáhl hodnoty 23,4 (22,6 v celé ČR) a byl výrazně vyšší u žen než u mužů.

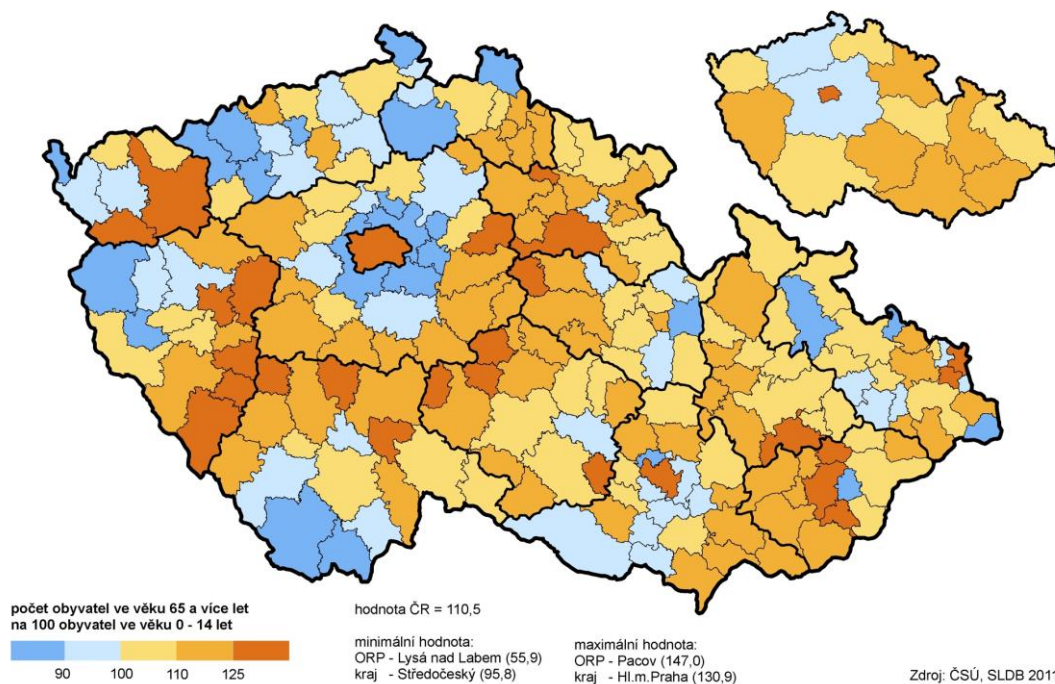
Vzájemné zastoupení dětské a produktivní složky obyvatelstva je v kraji příznivé

Ze srovnání vzájemného zastoupení dětské a seniorské složky v populaci (index stáří) vyplývá, že Pardubický kraj patří ke krajům s nižším indexem stáří, tedy příznivějším podílem dětí. Příznivá je i hodnota indexu závislosti I, který srovnává dětskou a produktivní část obyvatelstva. V mezikrajském srovnání je hodnota tohoto ukazatele čtvrtá nejvyšší. Vzájemné srovnání zastoupení seniorské a produktivní složky obyvatelstva již není pro Pardubický kraj tak příznivé. Počet seniorů na 100 osob v produktivním věku (index závislosti II) je šestý nejvyšší mezi kraji.

Nejsilněji je v populaci kraje zastoupena věková skupina 35 až 39 let

Z hlediska pětiletých věkových skupin má v obyvatelstvu kraje nejvyšší podíl věková skupina 35 až 39 let, nejnižší pak nejstarší generace ve věku 70 a více let a děti ve věku 5 až 14 let. Mírně pozitivním zjištěním je fakt, že nejmladší děti (0 až 4 roky) jsou v populaci zastoupeny silněji než starší věkové skupiny dětí. Uvedené rozložení obyvatelstva podle věku platí u obou pohlaví.

Index stáří ve správních obvodech ORP a krajích

**Ve věkové skupině
0 až 54 let převažují muži,
mezi staršími obyvateli je
vyšší podíl žen**

V populaci kraje mají ženy o 1,4 procentního bodu vyšší zastoupení než muži. V absolutních číslech to znamená, že počet žen je o 7 tisíc vyšší než počet mužů. Toto rozložení se však s věkem výrazně mění. Podíl žen je vyšší u osob 55letých a starších, nejvyšší pak u věkové skupiny 75 až 79 let. Naopak mezi obyvateli ve věku 0 až 54 let jsou silněji zastoupeni muži, nejvíce ve věkové skupině 30 až 34 let. Uvedené věkové rozložení starší generace lze vysvětlit tím, že se ženy dožívají v průměru vyššího věku než muži. Z toho důvodu u nejstarší generace počet žen tak výrazně převyšuje počet mužů. Fakt, že v mladších věkových skupinách je počet mužů vyšší než počet žen, lze vysvětlit tím, že se dlouhodobě rodí více chlapců než dívek.

Obyvatelstvo podle věku a pohlaví

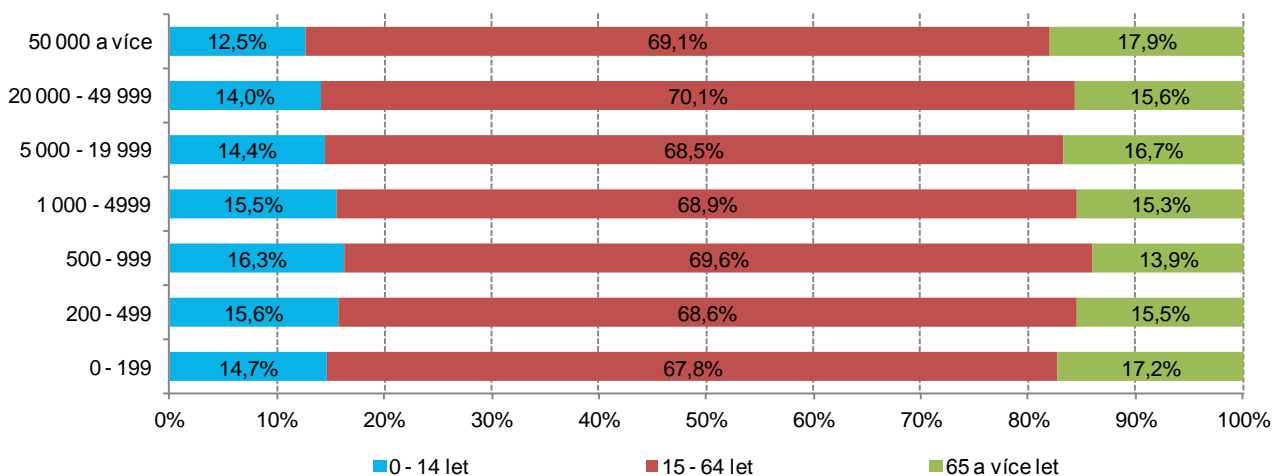
	Obyvatelstvo celkem		Muži		Ženy		Rozdíl počtu mužů a počtu žen
	absolutně	v %	absolutně	v %	absolutně	v %	
Celkem	511 627	100,0	252 310	100,0	259 317	100,0	-7 007
z toho ve věku:							
0 - 4	27 987	5,5	14 332	5,7	13 655	5,3	677
5 - 9	23 653	4,6	12 262	4,9	11 391	4,4	871
10 - 14	23 453	4,6	12 171	4,8	11 282	4,4	889
15 - 19	29 715	5,8	15 349	6,1	14 366	5,5	983
20 - 24	33 107	6,5	17 067	6,8	16 040	6,2	1 027
25 - 29	33 553	6,6	17 469	6,9	16 084	6,2	1 385
30 - 34	40 865	8,0	21 258	8,4	19 607	7,6	1 651
35 - 39	42 592	8,3	21 916	8,7	20 676	8,0	1 240
40 - 44	33 409	6,5	17 046	6,8	16 363	6,3	683
45 - 49	32 993	6,4	16 652	6,6	16 341	6,3	311
50 - 54	32 591	6,4	16 354	6,5	16 237	6,3	117
55 - 59	37 613	7,4	18 453	7,3	19 160	7,4	-707
60 - 64	36 105	7,1	17 502	6,9	18 603	7,2	-1 101
65 - 69	26 982	5,3	12 313	4,9	14 669	5,7	-2 356
70 - 74	19 290	3,8	8 224	3,3	11 066	4,3	-2 842
75 - 79	16 483	3,2	6 431	2,5	10 052	3,9	-3 621
80 - 84	11 954	2,3	4 309	1,7	7 645	2,9	-3 336
85 a více	7 621	1,5	2 224	0,9	5 397	2,1	-3 173
nezjištěno	1 661	0,3	978	0,4	683	0,3	295

3. Obyvatelstvo podle věku a velikostních skupin obcí

Nejvyšší podíl dětí mají obce s 500 až 999 obyvateli, nejnižší podíl dětí je v krajském městě

Z dat sčítání vyplývá souvislost mezi velikostí obce a věkem jejích obyvatel. Relativně nejvíce dětí žije v obcích s počtem obyvatel 500 až 999. Tato velikostní skupina obcí má také nadprůměrné zastoupení osob ve věku 35 až 44 let (zřejmě se jedná o rodiče dětí ve věku 0 až 14 let). Děti jsou nejméně zastoupeny mezi obyvateli krajského města (jediný zástupce velikostní skupiny s 50 tisíci a více obyvateli). Výrazně nízký podíl má v populaci města Pardubice především věková skupina dětí 5 až 14 let. Naopak věková skupina 25 až 34 let je ve městě Pardubice zastoupena nadprůměrně, nejnižší podíl má v obcích s počtem obyvatel do 199. Osoby ve středním věku (45 až 64 let) jsou poměrně rovnoměrně zastoupeny ve všech velikostních skupinách obcí. Nejstarší generace je silněji zastoupena v Pardubicích, ale také v nejmenších obcích.

Obyvatelstvo podle věku a velikostních skupin obcí (ze zjištěných hodnot)

Mladé rodiny s dětmi vyhledávají bydlení v obcích s 500 až 999 obyvateli

Z uvedeného vyplývá, že mladé rodiny s dětmi dávají často přednost bydlení v menších obcích s počtem obyvatel 500 až 999 (věková skupina 35 až 44 let je zde zastoupena 15,4 %). S tím koresponduje fakt, že právě tato skupina obcí má nejvyšší podíl nově postavených nebo zrekonstruovaných domů. Věková skupina 25 až 34 let, která je v období získání prvního zaměstnání a budování rodinného zázemí, dává přednost životu v krajském městě, které nabízí více možností. Nejstarší generace je nadprůměrně zastoupena mezi obyvateli nejmenších obcí, ze kterých se mladá generace stěhuje do větších center. Obce s počtem obyvatel do 199 jsou také charakteristické nejnižším podílem nově postavených nebo zrekonstruovaných domů.

Obyvatelstvo podle věku a velikostních skupin obcí

	Obyvatelstvo celkem	z toho ve věku (%)									
		0 - 4	5 - 14	15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	65 - 74	75 - 84	85 a více
Celkem	511 627	5,5	9,2	12,3	14,5	14,9	12,8	14,4	9,0	5,6	1,5
v tom obce s počtem obyvatel:											
0 - 199	14 565	5,3	9,4	12,0	13,1	14,5	12,6	15,6	9,2	6,3	1,7
200 - 499	54 992	5,7	9,9	12,3	14,0	14,8	13,0	14,5	8,7	5,4	1,3
500 - 999	66 186	6,0	10,3	12,6	14,6	15,4	12,4	14,5	8,0	4,8	1,2
1 000 - 1 999	60 298	5,6	10,2	12,4	14,1	15,2	12,6	14,5	8,5	5,1	1,4
2 000 - 4 999	50 640	5,5	9,7	12,9	14,0	15,0	13,1	13,7	9,0	5,2	1,5
5 000 - 9 999	60 920	5,3	9,1	12,4	14,1	14,6	12,7	14,3	9,5	5,8	1,9
10 000 - 19 999	90 020	5,4	9,0	12,0	14,0	14,9	12,9	15,0	9,3	5,6	1,5
20 000 - 49 999	23 239	5,3	8,7	13,2	14,9	14,4	13,6	14,0	8,9	5,4	1,3
50 000 a více	90 767	5,1	7,4	11,5	16,4	14,5	12,7	14,0	9,7	6,5	1,6

Obyvatelstvo krajského města má nejvyšší průměrný věk

Nejvyšší průměrný věk (42,3) mají obyvatelé krajského města, nejnižší pak obyvatelé obcí s 500 až 999 obyvateli (39,6). Index stáří ve městě Pardubice (142,8) výrazně převyšuje krajskou hodnotu i hodnoty zjištěné v ostatních velikostních skupinách obcí. Vysoký index stáří má v Pardubicích především ženská část populace, a to 176,7. Nejnižší index stáří (85,6) má obyvatelstvo obcí s 500 až 999 obyvateli. Srovnání vzájemného zastoupení dětské a produktivní složky obyvatelstva (index závislosti I) vychází příznivě pro velikostní skupinu 500 až 999 obyvatel, nejméně příznivě pak v krajském městě. V krajském městě je také nejvyšší podíl seniorské složky obyvatelstva vzhledem ke složce produktivní (index závislosti II).

Obyvatelstvo podle ukazatelů věkové struktury a velikostních skupin obcí

	Průměrný věk			Index stáří ¹⁾			Index závislosti I ²⁾			Index závislosti II ³⁾		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Celkem	41,0	39,5	42,5	109,6	86,4	134,4	21,3	21,6	20,9	23,4	18,7	28,1
v tom obce s počtem obyvatel:												
0 - 199	41,9	40,5	43,3	116,9	94,7	140,4	21,6	21,1	22,2	25,3	20,0	31,1
200 - 499	40,6	39,4	41,8	99,0	80,4	118,7	22,8	22,5	23,0	22,6	18,1	27,4
500 - 999	39,6	38,5	40,7	85,6	69,9	102,2	23,4	23,1	23,7	20,0	16,1	24,2
1 000 - 1 999	40,3	38,9	41,6	94,5	75,1	115,0	23,0	23,1	22,9	21,7	17,3	26,3
2 000 - 4 999	40,6	38,9	42,1	104,1	80,4	129,1	22,0	22,3	21,7	23,0	18,0	28,1
5 000 - 9 999	41,5	39,7	43,3	119,2	92,0	148,8	21,1	21,8	20,5	25,2	20,1	30,4
10 000 - 19 999	41,5	39,8	43,0	114,0	89,0	140,3	20,9	21,7	20,2	23,9	19,3	28,3
20 000 - 49 999	40,8	39,1	42,4	111,1	84,6	141,3	20,0	21,5	18,5	22,2	18,2	26,2
50 000 a více	42,3	40,5	43,9	142,8	111,6	176,7	18,1	18,6	17,6	25,8	20,8	31,0

¹⁾ Index stáří - počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0 - 14 let

²⁾ Index závislosti I - počet dětí ve věku 0 - 14 let na 100 osob ve věku 15 - 64 let

³⁾ Index závislosti II - počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 15 - 64 let

4. Obyvatelstvo podle věku a správních obvodů obcí s rozšířenou působností

Nejvyšší podíl dětí má obyvatelstvo Holicka, relativně nejvíce seniorů žije na Hlinceku

Z územního hlediska je dětská složka populace nejsilněji zastoupena na Holicku a Lanškrounsku, kde má také výrazný podíl věková skupina 35 až 44 let (rodiče dětí ve věku 0 až 14 let). Věková skupina 25 až 34 let je silně zastoupena na Pardubicku, Lanškrounsku a Přeloučsku, kde jsou nejlepší podmínky pro získání zaměstnání. Seniorská složka obyvatelstva má nadprůměrný podíl na Hlinceku a Přeloučsku.

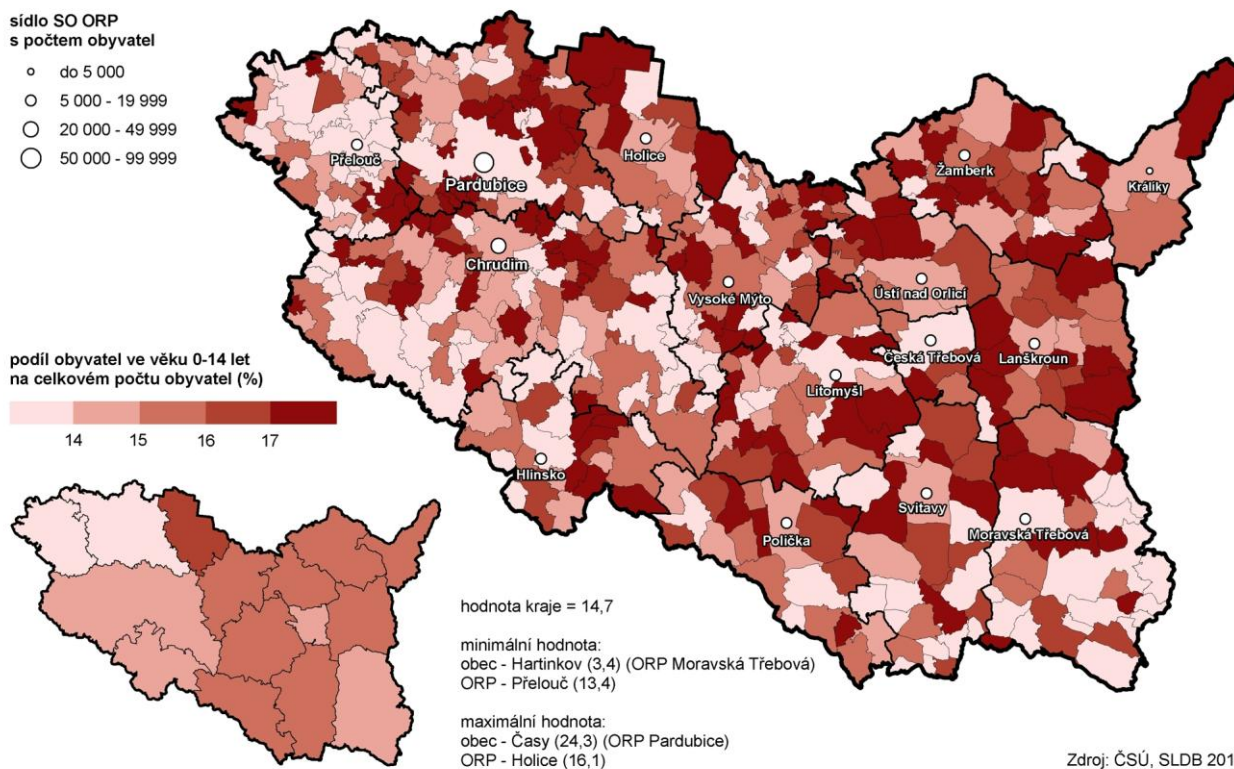
Obyvatelstvo podle věku a správních obvodů ORP

	Obyvatelstvo celkem	z toho ve věku (%)									
		0 - 4	5 - 14	15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	65 - 74	75 - 84	85 a více
Celkem	511 627	5,5	9,2	12,3	14,5	14,9	12,8	14,4	9,0	5,6	1,5
v tom SO ORP:											
Hlinsko	21 056	4,9	9,6	13,0	13,9	13,7	13,1	14,2	9,7	6,1	1,6
Chrudim	82 143	5,4	9,4	12,4	14,1	14,4	13,2	14,6	9,1	5,6	1,6
Holice	17 190	6,2	9,9	11,5	14,4	16,1	12,1	14,4	8,7	5,0	1,4
Pardubice	126 780	5,5	8,1	11,6	15,9	15,1	12,7	13,8	9,1	6,0	1,5
Přelouč	24 453	5,0	8,4	11,4	15,0	14,7	13,2	15,2	9,3	5,6	1,9
Litomyšl	26 454	5,5	10,0	13,1	13,8	15,1	12,8	13,9	8,7	5,5	1,4
Moravská Třebová	26 354	5,1	9,5	12,9	13,7	14,0	13,4	15,2	9,2	5,4	1,4
Polička	19 362	5,3	9,9	13,0	14,0	14,6	12,9	13,9	8,6	5,9	1,6
Svitavy	31 075	5,7	9,6	12,1	13,7	15,3	12,6	15,5	9,2	4,9	1,1
Česká Třebová	18 208	5,1	9,1	12,3	13,3	14,7	13,1	15,3	9,6	5,7	1,4
Králíky	8 712	5,3	9,7	13,7	12,6	14,3	12,6	14,9	10,0	4,9	1,5
Lanškroun	22 727	6,0	9,9	12,5	15,1	15,4	12,3	14,4	8,3	4,6	1,4
Ústí nad Orlicí	26 207	5,5	9,6	12,4	13,9	15,1	12,2	15,0	9,2	5,5	1,4
Vysoké Mýto	32 034	5,9	9,8	12,0	14,2	15,0	12,4	14,5	8,5	5,8	1,6
Žamberk	28 872	5,5	10,0	13,4	14,4	14,9	13,2	13,6	8,6	4,8	1,4

Podíl dětské složky obyvatelstva je v Pardubicích 12,5 %, v Němčicích na Pardubicku 23,1 %

Vysoké zastoupení dětí lze zjistit v populaci obcí, které leží v okolí velkých center, přičemž město samotné má podíl dětské složky nízký. Tento jev je nejvíce patrný v okolí města Pardubice. Podíl dětí ve věku 0 až 14 let na obyvatelstvu celkem je v Pardubicích 12,5 %, v okolních obcích dosahuje hodnot o více než 10 procentních bodů vyšších, například v Němčicích na Pardubicku 23,1 %, v Býšti 20,7 %, Starých Jesenčanech 20,2 %, Srchu 19,9 % a Starém Mateřově 19,5 %. V těchto oblastech také probíhá intenzivní bytová výstavba. Podíl obydlených domů postavených po roce 1990 je nejvyšší právě v Němčicích na Pardubicku (83,2 %), dále v Srnojedech, Spojilu a Býšti. Tento jev je označován jako tzv. suburbanizační proces, kdy v okolí velkých center roste zástavba rodinných domů. Sem se stěhují většinou mladé rodiny s malými dětmi. Obyvatelstvo těchto obcí se pak vyznačuje nízkým průměrným věkem. Dalším souvisejícím faktorem je vyšší úroveň vzdělanosti obyvatel suburbánních oblastí, protože mladší generace dosahuje vyššího stupně vzdělání než generace starší. Velká centra také nabízejí pro osoby s vyšším vzděláním více možností uplatnění. Vedle pracovního uplatnění využívají obyvatelé suburbánních oblastí možnosti vzdělávání, sportovního a kulturního vyžití, které velké město nabízí. Kromě města Pardubice probíhá suburbanizační proces také v okolí měst Chrudim a Lanškroun.

Děti v obcích a správních obvodech ORP Pardubického kraje

Nejvyšší průměrný věk a zároveň nejvyšší index stáří má obyvatelstvo Přeloučska

Nejvyšší průměrný věk vykazuje obyvatelstvo Přeloučska (42,1), průměrný věk žen je zde 43,6 roku. Nejnižší průměrný věk mají obyvatelé Lanškrounska (39,8). Hodnota indexu stáří je rovněž nejvyšší na Přeloučsku (125,3) a nejnižší na Lanškrounsku (89,6). Příznivou hodnotu indexu závislosti I (srovnání zastoupení dětské a produktivní složky obyvatelstva) vykazuje Holicko, Vysokomýtsko a Lanškrounsko. Naopak vysoký počet seniorů vzhledem k počtu osob v produktivním věku (index závislosti II) žije na Hlinecku, Českořebovsku a Králicku.

Obyvatelstvo podle ukazatelů věkové struktury a správních obvodů ORP

	Průměrný věk			Index stáří ¹⁾			Index závislosti I ²⁾			Index závislosti II ³⁾		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Celkem	41,0	39,5	42,5	109,6	86,4	134,4	21,3	21,6	20,9	23,4	18,7	28,1
v tom SO ORP:												
Hlinsko	41,4	39,6	43,2	119,3	89,4	152,3	21,5	22,0	21,0	25,6	19,6	31,9
Chrudim	41,2	39,6	42,7	110,4	85,4	137,5	21,4	21,8	21,0	23,6	18,6	28,8
Holice	40,2	38,7	41,7	93,6	72,8	116,8	23,6	24,6	22,5	22,0	17,9	26,3
Pardubice	41,4	39,9	43,0	122,4	96,2	150,8	19,7	20,2	19,1	24,1	19,4	28,9
Přelouč	42,1	40,6	43,6	125,3	101,5	149,1	19,2	18,5	20,1	24,1	18,8	29,9
Litomyšl	40,4	39,1	41,7	101,0	79,6	123,0	22,6	22,6	22,6	22,8	18,0	27,8
Moravská Třebová	41,2	39,5	42,8	108,8	85,7	132,9	21,1	21,0	21,2	23,0	18,0	28,2
Polička	40,7	39,2	42,2	105,5	84,3	128,0	22,4	22,4	22,3	23,6	18,9	28,6
Svitavy	40,8	39,4	42,1	99,7	80,3	119,8	22,1	22,3	21,8	22,0	17,9	26,2
Česká Třebová	41,7	40,1	43,2	117,1	93,6	142,0	20,8	21,4	20,1	24,3	20,1	28,6
Králíky	40,9	39,4	42,4	109,0	88,7	129,1	22,1	21,5	22,8	24,1	19,1	29,4
Lanškroun	39,8	38,5	41,1	89,6	72,7	107,1	22,8	23,2	22,4	20,4	16,9	24,0
Ústí nad Orlicí	41,0	39,6	42,3	106,8	84,7	130,7	21,9	22,8	21,1	23,4	19,3	27,5
Vysoké Mýto	40,7	39,2	42,2	101,2	79,3	124,6	23,1	23,5	22,7	23,4	18,6	28,3
Žamberk	39,9	38,5	41,4	95,9	77,4	116,2	22,3	22,9	21,7	21,4	17,8	25,2

¹⁾ Index stáří - počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0 - 14 let

²⁾ Index závislosti I - počet dětí ve věku 0 - 14 let na 100 osob ve věku 15 - 64 let

³⁾ Index závislosti II - počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 15 - 64 let

5. Dlouhodobý vývoj věkové struktury

K časovému srovnání se používají data spočtená podle místa trvalého pobytu

Data sčítání 2011 byla na základě nové metodiky zpracována podle místa obvyklého pobytu obyvatel. Tento nový ukazatel lépe zaznamenává skutečné místo pobytu osob a zároveň odpovídá mezinárodně používaným metodám. Nelze ho však použít při srovnání s daty minulých sčítání. Aby bylo možno provést časové srovnání, byla část dat o obyvatelstvu spočtena také podle místa trvalého pobytu. S těmito daty pracuje následující část analýzy.

Obyvatelstvo podle věku podle výsledků sčítání 1970 až 2011 (podle místa trvalého pobytu)

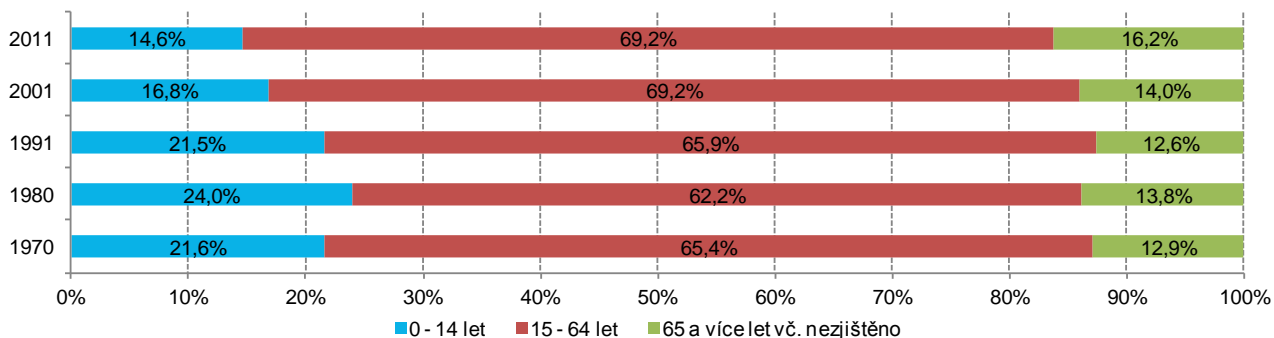
	Rok sčítání									
	1970		1980		1991		2001		2011	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
Obyvatelstvo celkem	488 766	100,0	512 573	100,0	508 718	100,0	508 281	100,0	516 123	100,0
v tom ve věku:										
0 - 14	105 750	21,6	122 887	24,0	109 563	21,5	85 559	16,8	75 304	14,6
15 - 64	319 754	65,4	318 830	62,2	335 256	65,9	351 607	69,2	357 017	69,2
65 a více vč. nezjištěno	63 262	12,9	70 856	13,8	63 899	12,6	71 115	14,0	83 802	16,2
Index stáří ¹⁾	59,8	x	57,7	x	58,3	x	83,1	x	111,3	x

¹⁾ Index stáří - počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0 - 14 let

Od sčítání v roce 1980 klesá podíl dětí v populaci kraje

Ve věkovém rozložení obyvatelstva Pardubického kraje nastala od sčítání 2001 zásadní změna. Poprvé byl počet osob ve věku 65 a více let vyšší než počet dětí ve věku 0 až 14 let. Index stáří poprvé přesáhl hranici 100. Trend poklesu počtu dětí je patrný již od roku 1980. Ze srovnání zastoupení dětí v populaci kraje v letech 1980 a 2011 vyplývá, že podíl dětí v tomto období poklesl o 9,4 procentního bodu. Naopak vzrostl podíl osob v produktivním věku (o 7 procentních bodů) a podíl seniorů (o 2,4 procentního bodu).

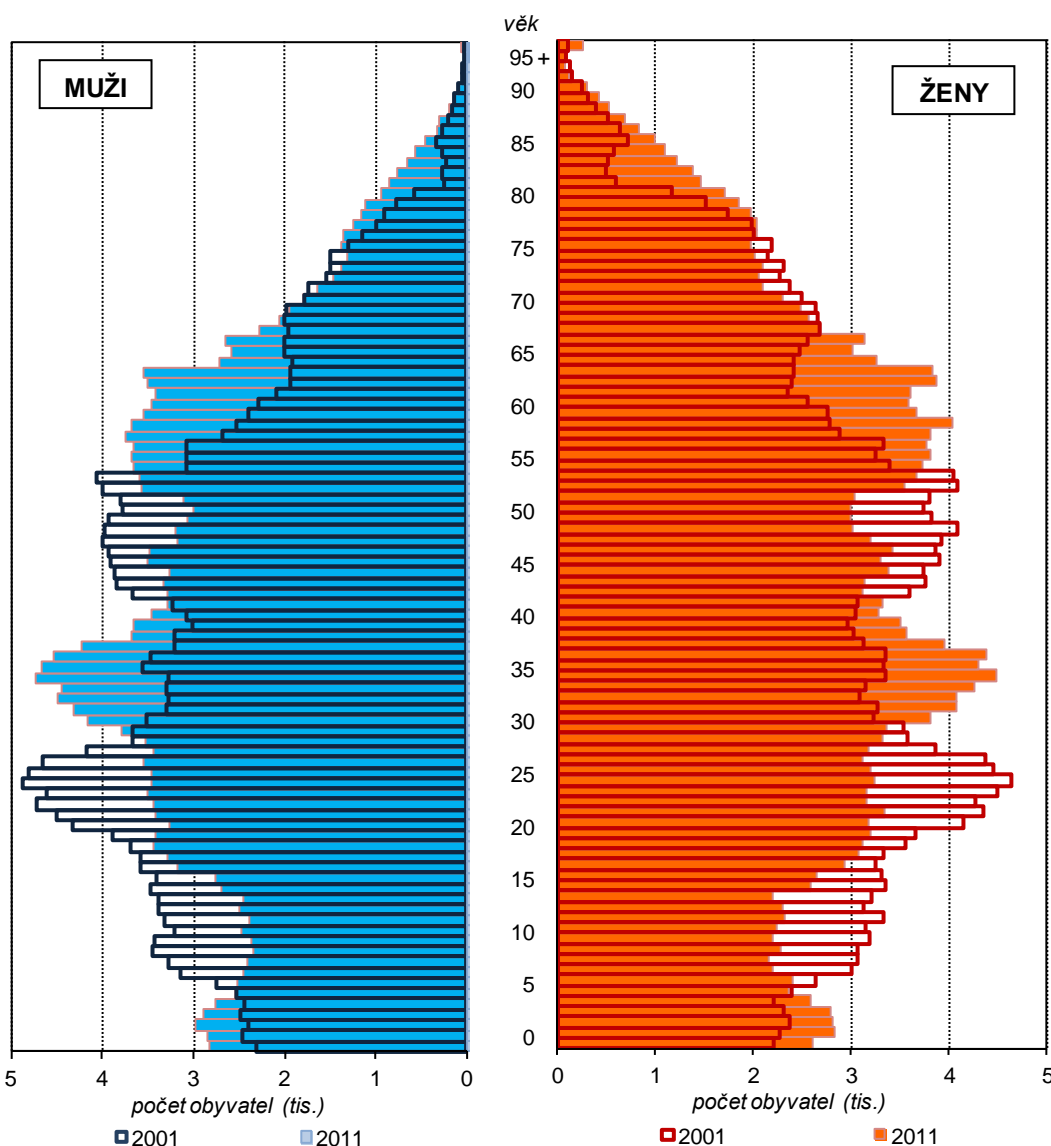
Obyvatelstvo podle věku podle výsledků sčítání 1970 až 2011 (podle místa trvalého pobytu)

Za posledních 30 let vzrostl v mužské části populace podíl osob v produktivním věku, v ženské části populace se zvýšil podíl seniorů

Za posledních 30 let (od sčítání 1980) je pokles podílu dětí v populaci kraje výraznější u mužů (pokles o 9,9 procentního bodu) než u žen (o 8,9 procentního bodu). V mužské části populace došlo k většímu nárůstu podílu osob v produktivním věku, v ženské části populace pak výrazněji vzrostl podíl senierek. Hodnota indexu stáří vzrostla z 57,7 v roce 1980 na 111,3 v roce 2011 (dle místa trvalého pobytu). V ženské části populace je hodnota indexu stáří dlouhodobě značně vyšší než u mužů. Vysvětlením je skutečnost, že se ženy v průměru dožívají vyššího věku než muži.

Obyvatelstvo podle věku a pohlaví podle výsledků sčítání 2001 a 2011 (podle místa trvalého pobytu)

Obyvatelstvo podle věku a pohlaví podle výsledků sčítání 1970 až 2011 (podle místa trvalého pobytu)

	Rok sčítání									
	1970		1980		1991		2001		2011	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
Muži	237 025	100,0	249 720	100,0	248 157	100,0	248 935	100,0	254 791	100,0
v tom ve věku:										
0 - 14	53 966	22,8	62 968	25,2	56 187	22,6	44 023	17,7	38 860	15,3
15 - 64	157 955	66,6	158 576	63,5	167 299	67,4	176 945	71,1	181 553	71,3
65 a více vč. nezjištěno	25 104	10,6	28 176	11,3	24 671	9,9	27 967	11,2	34 378	13,5
Index stáří ¹⁾	46,5	x	44,7	x	43,9	x	63,5	x	88,5	x
Ženy	251 741	100,0	262 853	100,0	260 561	100,0	259 346	100,0	261 332	100,0
v tom ve věku:										
0 - 14	51 784	20,6	59 919	22,8	53 376	20,5	41 536	16,0	36 444	13,9
15 - 64	161 799	64,3	160 254	61,0	167 957	64,5	174 662	67,3	175 464	67,1
65 a více vč. nezjištěno	38 158	15,2	42 680	16,2	39 228	15,1	43 148	16,6	49 424	18,9
Index stáří ¹⁾	73,7	x	71,2	x	73,5	x	103,9	x	135,6	x

¹⁾ Index stáří - počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0 - 14 let

Z dlouhodobého pohledu klesá podíl dětské a roste podíl seniorské složky obyvatelstva

Z vyhodnocení indexů růstu počtu obyvatel kraje vyplývá, že se mezi sčítáními 1970 a 1980 výrazně zvýšil počet obyvatel, a to především u dětské složky populace. V tomto období rostla porodnost, rodily se děti silných poválečných ročníků. Porodnost byla také příznivě ovlivňována vládními pronatalitními opatřeními. V dalších obdobích počet obyvatel kraje klesal, mírný nárůst zaznamenalo až sčítání v roce 2011. Tento nárůst počtu obyvatel však nenastal přirozenou měnou, byl spíše migrační, a to zejména ve vztahu k zahraničí. Mezi sčítáními v letech 1980, 1991, 2001 a 2011 klesal podíl dětské složky obyvatelstva kraje. K největšímu snížení zastoupení dětí v populaci došlo mezi sčítáními 2001 a 1991. To lze vysvětlit poklesem porodnosti, který nastal v souvislosti se společensko-ekonomickými změnami po roce 1989. Mladá generace měla nové možnosti seberealizace, budování kariéry, studií nebo práce v zahraničí a začala odkládat založení rodiny. K poklesu porodnosti přispěly i negativní faktory, jako rostoucí nezaměstnanost a zvýšená finanční náročnost získání vlastního bydlení. U osob v produktivním věku se index růstu počtu obyvatel v období let 1970 až 2011 významně neměnil a pohyboval se v rozmezí hodnot 100 až 105. Index růstu počtu obyvatel ve věku 65 a více let v obdobích mezi sčítáními (s výjimkou období 1980 až 1991) výrazně rostl. Mezi sčítáními v roce 1970 a 1980 se zvýšil o 12 procentních bodů, mezi sčítáními 1991 a 2001 vzrostl o 11 procentních bodů. Nejvyšší nárůst počtu seniorů nastal mezi sčítáními 2001 a 2011, kdy se index zvýšil o 18 procentních bodů (do seniorského věku tehdy vstoupily silné ročníky narozené po druhé světové válce). Výjimkou bylo období mezi sčítáními 1980 a 1991, kdy se počet seniorů snížil a index klesl o 10 procentních bodů (do seniorského věku se dostaly slabé ročníky narozené v 30. letech 20. století).

Indexy růstu počtu obyvatel mezi sčítáními 1970 až 2011 (podle místa trvalého pobytu)

	Index růstu ¹⁾											
	1980/1970			1991/1980			2001/1991			2011/2001		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Obyvatelstvo celkem	104,9	105,4	104,4	99,2	99,4	99,1	99,9	100,3	99,5	101,5	102,4	100,8
v tom ve věku:												
0 - 14	116,2	116,7	115,7	89,2	89,2	89,1	78,1	78,4	77,8	88,0	88,3	87,7
15 - 64	99,7	100,4	99,0	105,2	105,5	104,8	104,9	105,8	104,0	101,5	102,6	100,5
65 a více vč. nezjištěno	112,0	112,2	111,9	90,2	87,6	91,9	111,3	113,4	110,0	117,8	122,9	114,5

¹⁾ 100 = předchozí sčítání

Podle prognózy demografického vývoje bude proces stárnutí obyvatelstva pokračovat

Prognózy budoucího demografického vývoje odhadují, že proces stárnutí obyvatelstva bude i nadále pokračovat. Podle projekce obyvatelstva bude mít populace Pardubického kraje v roce 2050 index stáří 235,8 (109,6 v roce 2011). Index závislosti I, který porovnává dětskou a produktivní složku obyvatelstva, by měl mít hodnotu 23,7 (21,3 v roce 2011) a index závislosti II, který srovnává seniorskou a produktivní část obyvatelstva, by měl dosáhnout hodnoty 55,9 (23,4 v roce 2011).

Použité zdroje dat:

- [Obyvatelstvo podle Sčítání lidu, domů a bytů 2011 - Česká republika a kraje](#)
- [Obyvatelstvo, domy, byty a domácnosti podle Sčítání lidu, domů a bytů 2011 - ČR, kraje, okresy, SO ORP, správní obvody Prahy a města \(sídla SO ORP\)](#)
- [Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050](#)

Kontaktní osoba:

Ing. Martina Myšková
KS ČSÚ v Pardubicích
Oddělení informačních služeb
tel.: 466 743 421
e-mail: martina.myskova@czso.cz